บทที่ 4

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการสมรสกับการเจริญพันธุ์ของสตรีไทยมุสลิมในภาคใต้ ได้ศึกษาจากสตรีที่สมรสและอยู่กินกับสามี และได้แบ่งสตรีตามจำนวนครั้งของการสมรสเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้ที่สมรส 1 ครั้ง สมรส 2–3 ครั้ง และผู้ที่สมรส 4 ครั้งและมากกว่า

ปัจจัยที่สำคัญที่ได้นำมาศึกษาได้แก่ปัจจัยทางด้านประชากร ประกอบด้วยจำนวนครั้งการสมรส อายุแรกสมรส ถิ่นที่อยู่ก่อนการสมรส และปัจจัยทางด้านสังคม ซึ่งได้แก่ระดับการศึกษา ศาสนา ความเชื่อต่าง ๆ รวมทั้งปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เช่น รายได้และอาชีพของสามี และรวมถึงปัจจัยทางด้านจิตวิทยาของสตรีไทยมุสลิมในภาคใต้อีกด้วย

ผลการศึกษาปรากฏว่า สตรีไทยมุสลิมในภาคใต้ ซึ่งพิจารณาโดยทั่ว ๆ ไป แบบแผนการมีบุตรส่วนใหญ่มักจะมีบุตร 3–4 คนเป็นจำนวนสูงสุด ส่วนผู้ที่มีบุตรเกินกว่า 4 คนขึ้นไปมีไม่มากนัก เป็นการแสดงว่าสตรีไทยมุสลิมในภาคใต้มีแนวโน้มในการเจริญพันธุ์ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับชาวไทยทั่วไป

สำหรับปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาศึกษา เช่นอายุแรกสมรสพบว่า ผู้ที่มีอายุแรกสมรสเมื่ออายุน้อย กล่าวคือเมื่ออายุต่ำกว่า 16 ปี มีแนวโน้มที่จะไม่มีบุตรสูงกว่าผู้สมรสเมื่ออายุสูงขึ้น (16 ปีขึ้นไป) เกือบทุกกลุ่มของจำนวนครั้งการสมรส ผู้ศึกษาได้พยายามศึกษาโดยการควบคุมอายุปัจจุบันของผู้สมรส โดยมิได้คำนึงถึงจำนวนครั้งของการสมรส พบว่าผู้ที่มีอายุแรกสมรสต่ำกว่ามีแนวโน้มที่จะไม่มีบุตรมากกว่าผู้ที่สมรสเมื่ออายุสูง ๆ จึงเป็นไปตามแนวความคิดที่ว่า สตรีไทยมุสลิมในภาคใต้มีการสมรสหลายครั้ง และในกลุ่มอายุที่แตกต่างกันทำให้มีการเจริญพันธุ์ต่ำ ซึ่งเมื่อพิจารณาจำนวนบุตรก็พบว่ามีแนวโน้มที่จะมีบุตรไม่เกิน 4 คน

ในด้านการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยก่อนการสมรสนั้น ผู้ที่ไม่เคยอยู่หมู่บ้านเดียวกันมาก่อนมีโอกาสที่จะมีแนวโน้มของแบบแผนการมีบุตรต่ำ (ต่ำกว่า 3 คน) แต่ลักษณะไม่แน่นอนยากแก่การสรุปให้ชัดเจนได้ เพราะจะมีการเปลี่ยนไปตามจำนวนครั้งการสมรสบางเล็กน้อย และเมื่อพิจารณาจำนวนบุตร ยังอยู่ในเกณฑ์ 3–4 คน

ปัจจัยทางด้านสังคมโดยทั่วไป จากการศึกษาพบว่า ประชากรเรียนหนังสือแค่ระดับประถมปีที่ 4 กับผู้ที่ไม่ได้เรียนเลย ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่ามีแนวโน้มที่จะมีบุตรน้อยกว่า เช่นผู้เรียนระดับประถมศึกษาถึงร้อยละ 56.0 ที่อาจจะมีบุตรต่ำกว่า 3 คน ในเมื่อผู้ที่ไม่ได้เรียนมักจะมีบุตรมากถึงร้อยละ 44.0 และประชากรมีการศึกษาที่แตกต่างไปจากชาวไทยในชนบททั่วไป กล่าวคือนิยมการเข้าโรงเรียนสอนศาสนาหรือปอเนาะ (Pondok) ที่ใช้เวลาเรียนตั้งแต่ 6 เดือนจนถึง 4 หรือ 5 ปี และพบว่าเวลาที่เข้าเรียนในโรงเรียนสอนศาสนานั้นไม่ได้มีอิทธิพลต่อแบบแผนการมีบุตรแต่ประการใด

ในเรื่องศาสนา ผลจากการศึกษาปรากฏว่า ความเชื่อทางศาสนาไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อนโยบายการวางแผนครอบครัว กล่าวคือประชากรมีความคิดเห็นว่าไม่เป็นการผิดหลักศาสนาในการป้องกันการปฏิสนธิ และผู้ที่เชื่อว่าไม่เป็นการผิดหลักศาสนา มีแนวโน้มที่จะไม่มีบุตรอยู่ในอัตราที่สูงประมาณร้อยละ 64.5 ของผู้สมรส 1 ครั้ง และร้อยละ 60.0 ของผู้ที่สมรส 2–3 ครั้ง ส่วนที่เชื่อว่าบางวิธีผิดหลักศาสนามีแนวโน้มไม่มีบุตรร้อยละ 15.8 ของผู้สมรส 1 ครั้ง และร้อยละ 19.4 ของผู้สมรส 2–3 ครั้ง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าความเชื่อทางศาสนาของสตรีไทยมุสลิมในภาคใต้ มีความสัมพันธ์ที่อาจจะยังผลต่อการเจริญพันธุ์

ในการพิจารณาถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ พบว่าในด้านอาชีพของสามีส่วนมากที่มีการประกอบอาชีพทางการเกษตร ประเภทใช้แรงงานและค้าขาย และโดยทั่ว ๆ ไป พบว่าสตรีที่มีสามีทำนาทำสวนมีแนวโน้มในการที่จะมีบุตรมากสูงกว่าพวกกรรมกรรับจ้างและค้าขาย และผู้ที่มีสามีเป็นผู้ว่างงานมีแนวโน้มที่จะมีบุตรสูงมาก ซึ่งมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ (ประมาณร้อยละ 31.5) และเรื่องรายได้ก็เช่นเดียวกัน พบว่ารายได้มีอิทธิพลต่อจำนวนบุตร กล่าวคือผู้ที่มีรายได้ดีมีแนวโน้มที่จะมีบุตรน้อยกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งส่วนมากประชากรจะมีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาทต่อปี แต่เรื่องรายได้นั้นยังมีข้อจำกัดน่าพิจารณาอยู่บ้าง

เหมือนกันว่าอาจจะมีข้อกลาดเคลื่อนได้ ดังนั้นเมื่อพิจารณาจำนวนบุตรจำแนกตามรายได้พบว่าประชากรมีแบบแผนการมีบุตรประมาณ 3–4 คน และต่ำกว่า

ในปัจจัยทางด้านจิตวิทยาและอื่น ๆ พบว่าประชากรมีทัศนคติต่อการมีบุตรเพียง–3–4 คนเท่านั้น แต่ประชากรบางกลุ่มไม่สามารถจะควบคุมจำนวนบุตรให้เป็นไปตามความต้องการได้ ทั้งนี้อาจจะเป็นข้อที่น่าสังเกตว่าโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ น่าจะมีส่วนช่วยกำหนดจำนวนบุตรให้ตรงตามความต้องการได้ แต่ประชากรโดยทั่ว ๆ ไปมักจะมีบุตรไม่เกิน 4 คน

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิโดยไม่คำนึงถึงความเชื่อทางศาสนา พบว่าประชากรเห็นด้วยเป็นส่วนมาก แต่แบบแผนการมีบุตรไม่มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้อาจจะไม่กล้าตัดสินใจยอมรับเกี่ยวกับวิธีการวางแผนครอบครัว เพราะวิธีการวางแผนครอบครัวนั้นเป็นสิ่งใหม่ ๆ ในวัฒนธรรมซึ่งผู้ที่ไม่เข้าใจต้องใช้เวลาศึกษาพอสมควร

เมื่อพิจารณาตามวิธีการป้องกันการปฏิสนธิโดยวิธีต่าง ๆ เช่นการใช้ห่วงอนามัย การกินยาเม็ด และการทำหมัน ประชาชนมีเหตุผลไปในทางปฏิเสธ และไม่รู้จัก ซึ่งเป็นข้อที่ควรให้ความสนใจอย่างยิ่งว่ารัฐบาลและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ จำเป็นต้องให้ความรู้ในเรื่องการวางแผนครอบครัวแก่สตรีไทยมุสลิมในภาคใต้เพื่อให้ได้รับความรู้ และมีความเข้าใจในการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อนโยบายของประชากร และต่อประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง

ข้อเสนอแนะ

ผลของการวิจัยครั้งนี้ย่อมให้ความรู้ และข้อคิดบางประการสำหรับผู้ที่จะศึกษาค้นคว้าต่อไป คือ

1. ตัวอย่างของข้อมูล เนื่องจากตัวอย่างของข้อมูลที่ได้นั้น ได้จากการออกไปสัมภาษณ์ประชาชน ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์อาจจะไม่เข้าใจและคุ้นเคยกับผู้สัมภาษณ์เพราะเป็นคนแปลกหน้า ดังนั้นจึงอาจจะได้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริงไปได้บ้าง

2. เนื่องจากตัวอย่างของข้อมูลที่นำมาวิจัยนี้เพียง 500 ราย และสุ่มตัวอย่างเพียง 2 หมู่บ้านในจังหวัดยะลา ซึ่งขนาดของตัวอย่างอาจจะน้อยไป เป็นการยากที่จะศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ให้ลึกซึ้งมากกว่านี้ได้ในหลาย ๆ ตัวแปร เพราะจำนวนจำกัด

3. ในระยะที่ทำการสำรวจนั้นเป็นระยะที่มีการคุกคามจากโจรผู้ร้ายในท้องถิ่นดังกล่าว ดังนั้นโครงการนี้จึงดำเนินอยู่ท่ามกลางความเคลื่อนไหวและหวาดระแวงของประชากรที่ทำการวิจัย จริงอยู่การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย แต่ผลที่ได้อาจจะคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เช่น รายได้ อาชีพ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แน่นอน ทำให้ผลการวิเคราะห์อาจจะคลาดเคลื่อนไปด้วย

4. แบบสอบถามควรจะสอบถามเรื่องจำนวนครั้งการสมรสของชายชาวมุสลิมไว้ด้วยว่าเคยสมรสมาแล้วกี่ครั้ง และมีภรรยาที่เลี้ยงดูอยู่ในขณะทำการสำรวจกี่คน มีบุตรมาแล้วกี่คนทุกครั้งการสมรส ให้มีความละเอียดมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

5. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยตามข้อมูลที่เก็บสำรวจในปี พ.ศ.2511 ไม่ใช่การวิจัยต่อเนื่องระยะยาว ดังนั้นในปัจจุบันนี้เหตุการณ์อาจจะแตกต่างกันออกไป หากได้มีการสำรวจและนำมาศึกษาวิจัยเปรียบเทียบอีกน่าจะได้ผลดีไม่น้อย

6. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยเรื่องอื่นๆ ให้ลึกซึ้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า หากมีผู้สนใจจะศึกษาต่อไปเกี่ยวกับการเจริญพันธุ์ของสตรีไทยมุสลิมในภาคใต้ ควรจะได้ศึกษา ว่าปัจจัยทั้งหมดที่ทำให้สตรีไทยมุสลิมในภาคใต้มีการเจริญพันธุ์ต่ำกว่าชาวไทยทั่วไปในชนบทนั้นมีอะไรบ้าง และปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญมากน้อยแตกต่างกันเพียงใด ซึ่งจะทำให้เข้าใจแบบลักษณะและปัญหาของการเจริญพันธุ์ของสตรีไทยมุสลิมได้มากยิ่งขึ้น ความรู้ดังกล่าวนี้จะมีประโยชน์มากต่อนโยบายการวางแผนครอบครัวของชาวไทยมุสลิมในภาคใต้.